

XXXIII POSIEDZENIE KOMITETU MONITORUJĄCEGO PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013

16 MARCA 2017 R.

PROTOKÓŁ

1. Otwarcie XXXIII posiedzenia Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz przyjęcie agendy

Pan Minister Witold Słowik, Przewodniczący Komitetu, otworzył XXXIII posiedzenie KM POLiŚ i przywitał wszystkich uczestników. Przewodniczący KM podkreślił, że posiedzenie ma charakter szczególny, ze względu na zbliżający się termin zamknięcia pomocy w ramach Programu. Dodał, że jest to czas na podsumowania i ocenę osiągniętych efektów. Pan Minister Witold Słowik podziękował wszystkim członkom, obserwatorom i uczestnikom Komitetu za czas intensywnej pracy nad zapewnieniem pełnego wykorzystania przyznanej alokacji.

Następnie Pan Minister przypomniał, że w celu dokonania zamknięcia POLiŚ 2007-2013, najpóźniej do 31 marca 2017 roku zobowiązani jesteśmy do przedłożenia KE tzw. dokumentów zamknięcia:

- 1) Poświadczenia i deklaracji wydatków oraz wniosku o płatność końcową;
- 2) Sprawozdania końcowego z realizacji Programu;
- 3) Deklaracji zamknięcia wraz z Końcowym sprawozdaniem audytowym.

Poinformował, że Poświadczenie i deklaracja wydatków oraz wnioski o płatność końcową zostały przekazane do Instytucji Certyfikującej, która w wymaganym terminie przekaże je do Komisji Europejskiej. Przygotowane przez Instytucję Zarządzającą Sprawozdanie końcowe z realizacji Programu, po przyjęciu przez Komitet będzie w najbliższych dniach przesłane do Komisji. Za przygotowanie Deklaracji zamknięcia wraz z Końcowym sprawozdaniem audytowym odpowiada natomiast Instytucja Audytowa, która również przekaże KE ww. dokumenty do końca marca br.

Przewodniczący KM podsumował, że w ramach Programu podpisanych zostało 3 306 umów o dofinansowanie na kwotę wkładu UE wykorzystującą 103% alokacji. Kumulatywnie zatwierdzono wnioski o płatność beneficjentów na kwotę wydatków kwalifikowalnych, które rozliczają 101% alokacji. Również kwalifikowalne wydatki, które zostały certyfikowane do KE pozwalają na wyczerpanie całej alokacji z nadwyżką.

Dodał również, że w Programie pozostaje 19 projektów, które nie uzyskały jeszcze statusu projektów funkcjonujących (czyli ukończonych i użytkowanych). Wyjaśnił, że projekty te zostały wykazane w sprawozdaniu końcowym jako niefunkcjonujące, a poniesione przez nie wydatki będą uwzględnione w Poświadczeniu i deklaracji wydatków oraz wniosku o płatność końcową. Zapewnił, że projekty te będą nadal ściśle monitorowane przez IZ, a informacje na ich temat będą przekazywane co 6 miesięcy do KE w formie sprawozdań.

Ponadto poinformował, że w Programie zrealizowano aż 210 dużych projektów, dla których decyzje o przyznaniu dofinansowania wydała Komisja Europejska.

Następnie **Pan Minister Witold Słowik** przedstawił porządek obrad. Zaproponowany porządek obrad został przyjęty przez członków KM.

2. Prezentacja stanu realizacji POIiŚ 2007-2013 na podstawie sprawozdania końcowego

Pan Jarosław Orliński, Dyrektor Departamentu Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju, przedstawił informację na temat stanu realizacji POIiŚ 2007-2013. Podkreślił, że jest to największy w historii Unii Europejskiej program operacyjny, który wsparł rozwój najważniejszych sektorów polskiej gospodarki – transportu, środowiska, energetyki, zdrowia, kultury i szkolnictwa wyższego. Kwota przeznaczona na jego realizację wyniosła ponad 28,3 mld euro. Zaprezentował podział kwot przyznanых na realizację Programu na poszczególne priorytety i sektory.

Poinformował, że wartość całkowita wspartych projektów to 52,4 mld euro (220,9 mld zł), w tym wartość przyznanego wsparcia ze środków UE to ponad 29 mld euro (122,4 mld zł).

Zaznaczył, że większa część alokacji została przydzielona na projekty indywidualne (81%). Były to największe, najbardziej istotne z punktu widzenia kraju inwestycje. Pozostała kwota została przeznaczona na projekty wybrane w konkursach. W całym okresie realizacji Programu Instytucje Wdrażające i Pośredniczące ogłosiły 103 konkursy. W wyniku ich rozstrzygnięcia podpisano 2 319 umów o wartości dofinansowania unijnego wynoszącej 5,3 mld euro.

Największa kwota alokacji została przeznaczona na wsparcie dużych projektów. Komisja Europejska wydała decyzje o przyznaniu dofinansowania dla 210 inwestycji. Ich łączna wartość to ponad 38,7 mld euro, natomiast przyznane wsparcie ze środków unijnych to 21,6 mld euro, tj. ok. 76% alokacji. Do tej pory zakończona została realizacja 189 inwestycji.

Prezentację w zakresie wyników finansowych POIiŚ 2007-2013 przedstawiła **Pani Anna Tołubińska**, Zastępca Dyrektora Departamentu Programów Infrastrukturalnych. Zaprezentowała poziom zakontraktowania alokacji oraz jej rozliczenia zarówno wnioskami o płatność beneficjentów jak i deklaracjami wydatków przekazanymi do KE. Wyjaśniła, że prezentowane kwoty w euro umów i wniosków o płatność – tak jak w Sprawozdaniu końcowym – zostały przeliczone po kursie przyjętym do sprawozdania tj. 4,2126 zł/euro, natomiast w przypadku deklaracji wydatków przekazanych do KE przedstawiono wartości wyrażone w euro z tych deklaracji. Pani Dyrektor podsumowała, że zakontraktowaliśmy całą dostępną kwotę alokacji, a wydatki kwalifikowane zgłoszone przez beneficjentów we wnioskach o płatność, i które będą zadeklarowane do Komisji pozwalają na potencjalne zawniósowanie o kwotę przewyższającą wartość alokacji (ok. 105%).

Ponadto Pani Dyrektor Tołubińska omówiła dynamikę podpisywania umów o dofinansowanie, wnioskowania o płatności przez beneficjentów i składania deklaracji wydatków do KE w okresie realizacji Programu. Wyjaśniła, że proces podpisywania umów przebiegał harmonijnie i zasadniczo zakończył się już w 2014 roku. Charakterystyczne dla projektów infrastrukturalnych jest generowanie znaczących wydatków w końcowej fazie realizacji, co ma odzwierciedlenie w przesunięciu momentu ich rozliczenia i deklarowania do KE w stosunku do momentu kontraktacji. Dodała, że kwoty zgłaszane przez beneficjentów były sprawnie deklarowane do Komisji Europejskiej.

W odniesieniu do procesu zamykania Programu, Pani Dyrektor omówiła pakiet dokumentów zamknięcia. Poinformowała dodatkowo, że procedurze fazowania poddano 10 projektów, z czego 9 projektów dotyczy sektora kolejowego, a jeden sektora energetyki (projekt został już zakończony). Przedstawiła również informacje na temat 19 projektów нефункционujących, których wartość wynosi 2,2 mld euro, z czego 1,2 mld euro to wkład unijny.

Następnie **Pan Marcin Szymański**, Zastępca Dyrektora Departamentu Programów Infrastrukturalnych, przekazał, że w ramach 41 projektów zostały zawieszony wydatki ze względu na trwające postępowania administracyjne lub sądowe. Kwota wydatków kwalifikowanych, której nie można było zadeklarować w Poświadczeniu i deklaracji wydatków oraz wniosku o płatność

końcową, wynosi łącznie 29 mln euro, z czego kwota wkładu UE to 25,6 mln euro. Wyjaśnił, że kwota ta pozostaje jako zobowiązanie otwarte dla Komisji.

Następnie Dyrektor Szymański przedstawił informacje na temat audytów przeprowadzonych przez Komisję Europejską i Europejski Trybunał Obrachunkowy. KE przeprowadziła łącznie 6 audytów, natomiast służby ETO dokonały 17 audytów. Dodał, że tak duża liczba audytów wynika ze skali Programu i wartości deklarowanych wydatków. Oprócz standardowych audytów finansowych, które prowadzi ETO, w odniesieniu do POliŚ 2007-2013 zostały przeprowadzone również tzw. *performance audits*, czyli audyty wykonania zadań. Badały one skuteczność realizacji zadań w poszczególnych obszarach wdrażania Programu.

Najważniejsze uchybienia, które zostały zidentyfikowane w ramach przeprowadzonych audytów, odnosiły się do obszaru udzielania zamówień publicznych, pojawiały się również wątpliwości w zakresie zgodności udzielonego wsparcia z zasadami pomocy publicznej, kwestie związane z kwalifikowalnością podatku VAT czy też poprawnością przygotowania analiz finansowych przy inwestycjach generujących dochód.

Dyrektor Szymański zwrócił uwagę na problem dotyczący przewlekłości audytów prowadzonych przez KE. Podkreślił, że długi, bo trwający nawet kilka lat, okres przeprowadzania audytów niezwykle utrudniał bieżące zarządzanie Programem. W związku z tym wysunął postulat, aby określony został termin, w którym audyt ostatecznie powinien się zakończyć. Dyrektor Szymański zaproponował, aby podobnie jak w przypadku dużych projektów, KE w ciągu trzech miesięcy od wizyty przedstawiała raport z przeprowadzonego audytu. Takie rozwiązanie umożliwi szybkie wdrożenie działań zaradczych.

W dalszej kolejności **Pani Dyrektor Anna Tołubińska** dodała, że w stosunku do wersji Sprawozdania końcowego udostępnionej Członkom Komitetu na stronie internetowej www.pois.2007-2013.gov.pl wprowadzono kilka drobnych zmian. Wyjaśniła, że wynikają one głównie z faktu, że 14 marca br. do Instytucji Certyfikującej przesłana została ostatnia uzupełniająca końcowa deklaracja wydatków zawierająca dodatkowe pomniejszenia (kwoty wycofane i odzyskane) na kwotę ok. 30 mln zł. Pociągnęło to za sobą konieczność aktualizacji danych finansowych w załączniku II i treści Sprawozdania końcowego. Aktualizacji podlegała również lista projektów zawieszonych. Ponadto dane dotyczące wskaźników osiągniętych dla dużych projektów zostały zaktualizowane zgodnie z najnowszymi informacjami pochodzącymi z CUPT, jak również po uwagach zgłoszonych przez MKiDN do treści Sprawozdania końcowego.

Pani Dyrektor Tołubińska poinformowała również, że w ciągu 5 miesięcy od daty przesłania dokumentów zamknięcia, Komisja powinna przedstawić opinię na ich temat i potwierdzić dopuszczalność Sprawozdania końcowego. Ostateczne sprawdzenie i przyjęcie Sprawozdania końcowego powinno nastąpić w ciągu roku od jego przesłania. Wypłata salda końcowego, tj. 5 procent alokacji Programu, powinna nastąpić w ciągu 45 dni od późniejszej z dat: daty przyjęcia Sprawozdania końcowego lub daty przyjęcia Deklaracji zamknięcia przez Komisję.

Następnie **Pan Dyrektor Orliński** omówił efekty rzeczowe realizacji Programu na podstawie osiągniętych wartości wybranych wskaźników w poszczególnych sektorach. Poinformował, że w wyniku realizacji projektów zrealizowaliśmy większość zaplanowanych wskaźników, a część z nich z nadwyżką.

Prezentacja stanu realizacji POliŚ stanowi **załącznik nr 1** do niniejszego protokołu

Pan **Przemysław Kalinka, Przedstawiciel KE**, podziękował za obszerne przedstawienie stanu wdrażenia POliŚ oraz za przekazanie projektu Sprawozdania końcowego. Poinformował, że komplet uwag do sprawozdania zostanie przekazany w terminie późniejszym. Podczas posiedzenia zasygnalizował tylko, że KE prawdopodobnie poprosi o bardziej szczegółowe informacje nt wypełnienia warunków szczególnych zawartych w decyzjach dla dużych projektów. Odnosząc się do jednej z decyzji modyfikującej Program, dotyczącej zwiększenia stopy procentowej dla wkładu UE w obszarze transportu przyjaznego środowisku, zaznaczył,

że uszczegółowienia będzie wymagało uzasadnienie spełnienia warunku mówiącego o tym, że ogólna wartość inwestycji dotyczących transportu kolejowego i miejskiego, pierwotnie założona w programie operacyjnym, zostanie zachowana. Zapowiedział również, że będą toczyły się dyskusje dotyczące wskaźników.

Przedstawiciel KE przekazał gratulacje, docenił ogrom efektów realizacji Programu oraz zwrócił uwagę na historyczny moment, jakim jest ostatnie posiedzenie Komitetu Monitorującego POLiŚ 2007-2013.

Przewodniczący KM skierował do uczestników KM pytanie o ewentualne uwagi do przedstawionego projektu Sprawozdania końcowego i zachęcił do dyskusji.

Pan Szymon Kawa z Instytutu Nafty i Gazu, IW POLiŚ 2007-2013, podkreślił, że wskaźniki w sektorze energetyki zostały osiągnięte na bardzo wysokim poziomie, a efekty realizacji projektów są imponujące. Jako przykład podał, że łącznie w ramach Programu udało się wybudować w Polsce ponad 2,5 tys. km sieci gazowej. Zaznaczył, że takiej skali inwestycji nie było w kraju od kilkudziesięciu lat. Dodał, że w ciągu 10 lat wybudowano około 1 tys. km sieci gazowej. Wyraził nadzieję, że doświadczenia zdobyte w perspektywie finansowej 2007-2013 będą wykorzystywane w perspektywie na lata 2014-2020, dzięki czemu inwestycje będą sprawnie realizowane.

Następnie głos zabrała **Pani Daria Kulczycka** z Konfederacji Lewiatan, która przekazała słowa uznania dla Instytucji Zarządzającej za sprawne zarządzanie Programem.

3. Głosowanie nad przyjęciem uchwały zatwierdzającej Sprawozdanie końcowe z wdrażania POLiŚ 2007-2013

Przewodniczący KM poddał pod głosowanie uchwałę nr 1/2017 KM POLiŚ zatwierdzającą Sprawozdanie końcowe z realizacji POLiŚ 2007-2013. Uchwała została przyjęta przez Członków KM POLiŚ i stanowi **załącznik nr 2** do niniejszego protokołu.

4. Prezentacja działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez IZ POLiŚ

Pani Ewa Buczkowska, Przedstawicielka IZ POLiŚ 2007-2013, przedstawiła prezentację na temat przeprowadzonych działań informacyjnych i edukacyjnych.

Wśród działań informacyjnych wymienione zostały: Dni Otwarte Funduszy Europejskich, konkursy: „Moc Dizajnu”, „Zrób REConesans”, emisja „Transport TV” w Internecie, emisja „PL. Do zobaczenia” w telewizji. Ponadto w II połowie 2013 r. przygotowano 8 odcinków cyklu filmów edukacyjno-informacyjnych pn. *Polska: Operacja zmiana*. W programie tym zaprezentowane zostały inwestycje infrastrukturalne ze wszystkich sektorów POLiŚ. Cykl ten miał za zadanie przedstawić wpływ FE oraz realizowanych projektów w ramach POLiŚ na codzienne życie mieszkańców Polski, a także prezentację pozytywnych zmian zachodzących w ich najbliższym otoczeniu. Emisja odcinków miała miejsce w kwietniu i maju 2014 r. na kanałach stacji Discovery Channel.

Pani Ewa Buczkowska przypomniała, że w ramach działań edukacyjnych zorganizowano *Mistrzostwa Polski evolutio!* Działanie to skierowane było przede wszystkim do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. W sumie zorganizowano 30 spotkań regionalnych w całej Polsce oraz finał w Warszawie. Podczas rozgrywek uczniowie wystąpili w rolach inicjatorów i projektantów zmian, przekonali się, że zgodna współpraca z innymi pomaga efektywnie rozwijać cały kraj.

Ponadto organizowano *Wycieczki Szlakiem POLiŚ*. Dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z całej Polski zorganizowano 100 wycieczek edukacyjnych do 21 beneficjentów POLiŚ z sektora środowiska (m.in. parków narodowych, elektrociepłowni, zakładów utylizacji itp.). W wycieczkach wzięło udział 3 500 dzieci. Młodzi uczestnicy z całej Polski mieli okazję bezpośrednio zapoznać się z inwestycjami wspieranymi z POLiŚ w sektorze ochrony środowiska, a także poszerzyć wiedzę

o przyrodzie i działalności podmiotów realizujących projekty POliŚ. Cała akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem i została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników.

Przedstawicielka IZ wspomniała również o szkoleniach zorganizowanych dla pracowników instytucji w systemie POliŚ 2007-2013. Na zakończenie wystąpienia wyświetlono film promocyjny, prezentujący cykl programów edukacyjno-informacyjnych *Polska: operacja zmiana*.

Prezentacja na temat działań informacyjnych i edukacyjnych przeprowadzonych w ramach POliŚ stanowi **załącznik nr 3** do niniejszego protokołu.

5. Podsumowanie prac ewaluacyjnych w ramach POliŚ 2007-2013

Pani Hanna Bałos, Przedstawicielka IZ POliŚ 2007-2013, przedstawiła prezentację podsumowującą działania w zakresie ewaluacji Programu. Prezentacja miała na celu przede wszystkim przedstawienie kluczowych wyników badań ewaluacyjnych i umożliwienie Komitetowi dokonania monitoringu procesu ewaluacji prowadzonej w ramach Programu. Pani Hanna Bałos poinformowała, że w ramach POliŚ 2007-2013 zrealizowano ponad 80 projektów badawczych, prowadzonych przez blisko 40 ewaluatorów zewnętrznych, uzyskano blisko 600 rekomendacji ukierunkowanych na wsparcie wdrażania POliŚ, z których wdrożono ok. 50%.

Następnie Pani Hanna Bałos przedstawiła podsumowanie wyników badań ewaluacyjnych obejmujących zagadnienia dotyczące poszczególnych sektorów Programu, omówiła również wyniki przykładowych badań ewaluacyjnych. Przypomniała, że szczegółowe wyniki wszystkich zrealizowanych badań ewaluacyjnych dostępne są w ramach dwóch baz publikacyjnych: bazy prowadzonej przez Krajową Jednostkę Ewaluacji dostępnej pod adresem internetowym <http://www.ewaluacja.gov.pl> oraz bazy badań ewaluacyjnych publikowanych na stronie internetowej POliŚ 2007-2013: <http://www.pois.gov.pl>.

W końcowej części prezentacji Przedstawicielka IZ wskazała kluczowe wyzwania dla ewaluacji Programu o charakterze infrastrukturalnym w perspektywie finansowej 2014-2020. Podkreśliła, że najważniejszym wyzwaniem w tej perspektywie będzie przeprowadzenie tzw. ewaluacji wpływu dla każdej osi priorytetowej Programu. Zaakcentowała podkreślaną przez KE potrzebę większej koncentracji tematyki badawczej na rezultatach i identyfikacji wpływu wdrażanej interwencji na osiągnięcie jej celów.

Prezentacja dotycząca prac ewaluacyjnych w ramach POliŚ 2007-2013 stanowi **załącznik nr 4** do niniejszego protokołu.

6. Podsumowanie XXXIII posiedzenia Komitetu Monitorującego POliŚ 2007-2013

Przewodniczący KM podziękował wszystkim Członkom KM za udział w spotkaniu. Szczególnie podziękował beneficjentom za sprawną realizację projektów, pracownikom Instytucji Wdrażających, Pośredniczących i Instytucji Zarządzającej za zaangażowanie we wdrażanie Programu, a także Komisji Europejskiej za współpracę. Następnie Pan Minister zamknął obrady KM.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Prezentacja aktualnego stanu wdrażania POliŚ
2. Uchwała nr 1/2017 KM POliŚ 2007-2013 z dnia 16 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Sprawozdania końcowego z realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013
3. Prezentacja na temat działań informacyjnych i edukacyjnych prowadzonych przez IZ POliŚ
4. Prezentacja dotycząca prac ewaluacyjnych w ramach POliŚ